

Авторско право за библиотекари:

Представяне на ресурсите на EIFL

Доц. д-р Таня Тодорова

Рък. катедра „Библиотечен мениджмънт“

Зам. ръководител на ЮНЕСКО междуфакултетска катедра
“ИКТ в библиотечните науки, образованието и културното
наследство”

**Университет по библиотекознание и информационни
технологии**

Въведение

- През последното десетилетие международната библиотечна общност активно участва в дебатите и в промените на международното и националните законодателства по отношение на библиотечното законодателство и в частност на изключенията и ограниченията на авторските права за библиотеките и архивите с оглед нуждите на образованието, научноизследователската дейност, опазването и съхраняването на културното наследство и други.

IFLA, EBLIDA, LIBER, ALA, LCA, eIFL.net

- и други международни библиотечни организации усилено работят по осъществяването на съпоставителни изследвания, изработването на ръководства и становища с цел да се изрази и формулира позиция относно необходимостта от преосмисляне на значението на изключенията и ограниченията в авторското право през XXI век по отношение на библиотеките и архивните институции, както и за предприемане на съответните действия в отговор на новите реалности за достъп до дигиталната информация.

Мрежата от библиотеки, позната като *eIFL.net* –
Електронна информация за библиотеките
(*Electronic Information for Libraries*)

изпълнява своя програма *eIFL-IP*
(Адвокати за достъп до знанието:
авторското право и библиотеките), с
която цели да повиши
информираността на библиотечните
общности по въпросите, свързани с
авторското право.

Визията на *eIFL-IP* е, че участващите в
eIFL мрежата библиотеки ще
съдействат за постигане на
справедливи и балансирани закони за
авторското право и ще бъдат лидери в
предоставянето на достъп до знанието

Във всяка от страните-участнички в ***elFL.net*** са обучени библиотечни специалисти, които създават своеобразна консултантска мрежа.

Българският специалист е Тошка Борисова – библиотекар в Американския университет в България и член на Управителния съвет на Българския информационен консорциум.

В сайта на сдружението българският специалист поддържа тематичния блог *„Библиотеките и интелектуалната собственост“*

<<http://pravatani.blogspot.com/>> за защита на правата на читателите за

Взаимодействие със Световната организация за интелектуална собственост (СОИС)

През м. август 2009 г. Ем. Джиавара и Т. Хакет,
специалисти към [eIFL-IP](#), разработват и
публикуват

***Проект на Закон за авторското право,
включващ модел за изключения и
ограничения за библиотеките и
потребителите,***

*към Проекта на Закон за авторското право и
сродните му права на Световната организация
за интелектуална собственост (версия 2005).*

**Поправките и допълненията в текста на
този проект съответстват на основни
нужди на библиотеките и потребителите
във връзка с използването на**

Crews, Kenneth. Study on Copyright Limitations and Exceptions for Libraries and Archives, WIPO, 2008, 432 p.

http://www.wipo.int/meetings/en/doc_details.jsp?doc_id=109192

*Изследване за изключенията и
ограниченията в авторското право за
библиотеките и архивните институции
(2008, Кенет Крю, възложено от
СОИС)*

Обхванато е законодателството за авторското право и сродните му права на 149 страни в света.

Изложение на принципите на изключенията и ограниченията на авторските права за библиотеките и архивите (2009, eIFL, Library Copyright Alliance и IFLA)

В този документ се излагат подробно основанията на библиотеките и архивните институции да изискват съобразяване с важността на изключенията и ограниченията в авторското право през ХХІ век. Стремехът е да се провокират законодателни инициативи, които да отговорят на реалностите на достъпа до дигитална информация.

Проекто-договор за изключения и ограничения за библиотеките и архивите (TLIB, 17.11.2011)
IFLA, ICA, eIFL.net и Corporación Innovarte)

Документът е изработен от ИФЛА, съвместно с Международния съвет на архивите (ICA), експертите от *eIFL.net* и *Corporación Innovarte* с цел да обобщи идентифицираните нужди, да даде конструктивно и завършено предложение, и да консултира и подпомогне работата на Световната организация по интелектуална собственост. В него са включени предложените набор от принципи, разработени през 2009 г., обсъдени и допълнени с участието на специалисти по интелектуална собственост, представители на Световния съюз на слепите и на различни неправителствени и граждански

Проекто-договорът TLIV бе обсъден на заседанието на Световната организация за интелектуална собственост на 21 ноември 2011 г. в Женева.

Експертите на ИФЛА заедно с представителите на държавите-членки на СОИС продължават да работят активно, за да получат подкрепа за създаването и приемането на **обвързващ международен документ**, включващ ограничения и изключения в авторското право, позволяващ на библиотеките и архивните институции пълноценно да опазват и съхраняват своите колекции, да изпълняват ежедневните си задачи в условията на дигиталната среда, включително и действия като възпроизвеждане на произведения и предоставянето на информация за нуждите

<http://www.ifla.org/en/copyright-tlib>

The screenshot shows a web browser window displaying the IFLA website. The browser's address bar shows the URL <http://www.ifla.org/en/copyright-tlib>. The page is in Bulgarian, as indicated by the browser's language settings and the text on the page. The main navigation menu is visible, with options for About IFLA, Activities and Groups, News, Events, Membership, Corporate Partners, Publications, and Annual Conference. The page title is "Copyright Limitations and Exceptions for Libraries & Archives". Below the title, there are links for "Copyright Issues for Libraries", "Resources", and "Contact". A large image of a conference room is shown on the left side of the page. The page also features a search bar and social media icons for Facebook, LinkedIn, Twitter, Facebook, YouTube, and YouTube.

Тази страница е на английски | Искате ли да я преведете? | Използвайте цял екран. | Изход от цял екран (F11)

BG Bulgarian (Bulgaria) | Bulgarian | Опции

IFLA

- About IFLA
- Membership
- Activities and Groups
- Corporate Partners
- News
- Publications
- Events
- Annual Conference

You are here:
Home » Copyright Limitations and Exceptions for Libraries & Archives

SEARCH

Copyright Limitations and Exceptions for Libraries & Archives

[Copyright Issues for Libraries »](#)

[Resources »](#)

[Contact »](#)

News

Events

What is IFLA doing? »

Treaty on Limitations and Exceptions »

Limitations &

Take Action »

Copyright limitations and exceptions are fundamental for access to knowledge and thus for human and social development.

Every day, libraries in all parts of the world help hundreds of millions of people meet their work, study, research and leisure needs. Being the primary cultural and scientific institutions for providing information as a public good, they preserve our cultural heritage, support education and research, and help people with disabilities to exercise their right to access content.

f

in

Twitter

fr

v

YT

Авторско право за библиотекари: Ресурсите, разработени от EIFL-IP

- Ръководство **“Как да си сътрудничите с националните Организации за колективно управление на права”** ([How to negotiate with your national Reproduction Rights Organization - an EIFL Guide](#)); Английски език; Януари 2013.
- **EIFL Модел на Споразумение за нуждите на консорциуми** при приемането на декларация относно авторските права и библиотеките. ([Adopting a Statement of Principles on Copyright. An EIFL template for Consortia](#) is intended to assist EIFL partner consortia when considering the adoption of a statement on library copyright issues); Английски език; Март 2012

Developing a Library Copyright Policy. An EIFL guide.

<http://www.eifl.net/developing-library-copyright-policy>

През м. януари 2012 г. Т. Хакет и други експерти от *eIFL-IP* разработиха и публикуваха Ръководство, озаглавено *«Развитие на авторскоправна библиотечна политика»*, достъпно на адрес:

<http://www.eifl.net/developing-library-copyright-policy>.

Наличен на английски език и арменски език.

Developing a Library Copyright Policy. An EIFL guide.

- В този полезен материал, освен описание на основните стъпки при изработването на библиотечна политика, свързана с въпросите на авторското право и сродните му права, са дадени и примери за добри практики и подходи за промоция на авторскоправната компетентност в библиотечно-информационна среда.

Структура и съдържание

- Какво представлява библиотечната авторскоправна политика?
- Защо библиотеките трябва да изградят такава политика?
- Нуждаем ли се от авторскоправна политика?
- Създаване на библиотечна авторскоправна политика.
- Какви са съществуващите библиотечни авторскоправни политики?
- Модели и добри практики.
- Често задавани въпроси. FAQs.
- Как да пристъпим към писането на библиотечна авторскоправна политика?
- Образование и промоция.

Какво представлява библиотечната авторскоправна политика?

- Библиотечната авторскоправна политика е инструмент, който цели да внесе яснота относно спазването на авторското право и сродните му права, по отношение на възникващи въпроси при предоставянето на библиотечните услуги, и да предоврати риска пред библиотечния мениджмънт и институцията.

Тя изпълнява три основни функции:

- Еднакъв подход (съответствие);
- Ръководство (да служи за справки);
- Образование (обучение и информация),

насочени към библиотечните мениджъри;

към библиотекарите

и към потребителите.

Добри практики за библиотечни авторскоправни политики

- University of Oxford, Bodleian Library (UK):
<http://www.bodleian.ox.ac.uk/bodley/services/copy/copyright>
- Fair Use and Copyright Guidelines and Policies:
http://fairuse.stanford.edu/library_resources/ - links to copyright policies of selected US colleges and universities, associations and organizations
- **A-Z list of selected UK Higher Education Institution copyright pages**

“Copyright for Librarians”

Полезен ресурс е създаденият **отворен онлайн курс “Авторско право за библиотекари” (2012)** по съвместен проект на eIFL и Беркман център за Интернет и общество на Харвардския правен университет (Harvard Law School).

Директорията:

http://cyber.law.harvard.edu/copyrightforlibrarians/Main_Page предоставя достъп до свободно достъпния образователен курс, научна и изследователска информация относно авторското право.

<http://www.eifl.net/copyright-for-librarians>

Онлайн курсът “Авторско право за библиотекари” е преведен от английски език на:

- Арабски език
- Китайски език
- Полски език
- Румънски език/Молдовски
- Руски език
- Сръбски език – най-новият превод

Структура на курса

Въведение

Учебно съдържание:

- Модул 1: Авторско право и обществената сфера (Public Domain)
- Модул 2: Международната система за авторскоправна закрила
- Модул 3: Обхват на Закона за авторското право
- Модул 4: Права, изключения и ограничения
- Модул 5: Управление на права
- Модул 6: Креативни подходи и алтернативи
- Модул 7: Приложение (Отговорностите на библиотекарите)
- Модул 8: Традиционните знания
- Модул 9: Активисти (примери на отделни случаи)

Речник

Авторски колектив

Допълнителни инструкции как да се ползва и прилага курсът от преподаватели и студенти.

Copyright for Librarians: The essential handbook (2012). Ed. by Berkman Center for Internet & Society at Harvard University. Utrecht: eiFL. 183 p. Retrieved February 16, 2013 from http://cyber.law.harvard.edu/copyrightforlibrarians/Main_Page.

Настоящият доклад е разработен в рамките на

Научноизследователския проект
"Авторскоправна политика на библиотечните и културните институции", осъществяван по Договор №ДФНИ – К01/0002 от 21.11.2012 г., одобрен за финансиране в рамките на конкурс „Финансиране на фундаментални научни и научноприложни изследвания в приоритетните области“- 2012 г. от Фонд „Научни изследвания“ на Министерството на образованието, младежта и науката, с ръководител доц. д-р Таня Тодорова.

Проектът се стреми чрез

разрешаването на комплекс от научноизследователски задачи с теоретична, практико-приложна и учебно-методическа насоченост да достигне до научни и приложни продукти, с които да допринесе за повишаването на авторскоправната компетентност и за прилагането на водещ чужд опит, за да могат българските библиотеки и културни институции да продължат да изпълняват своята важна роля като неотделима част от културната, образователната и информационната инфраструктура на съвременното

Основната цел на проекта

е да изследва проблематиката, свързана с авторскоправната политика в библиотечните и културните институции в България, както и в други европейски страни, и чрез анализи, сравнения и обобщения да достигне до: нови научни продукти; ново учебно съдържание в академични програми и за целите на продължаващото обучение; предложения за актуализация на съществуващото законодателство; изготвяне на практико-приложни модели на авторскоправна политика за библиотечните, образователните и културните институции, отговаряща на съвременната информационна среда и

Важен момент от развитието на проекта

е неговото позициониране в **актуалния контекст на международните дискусии по разглежданата научна и приложна проблематика.**

През м. януари 2013 г. бе осъществена кореспонденция със секцията „Комплектуване и развитие на колекциите“ на ИФЛА и на 14.01.2013 г. получихме одобрение за превод на български език на **наръчника за библиотеки «Ключови проблеми в развитието на колекциите от електронни ресурси»**, както и за неговото издаване в печатна и електронна версия. Преводът на български език е от гл. ас. д-р Румелина Василева.

Осъществен бе и контакт с

г-жа Тереза Хакет, водещ експерт на мрежата eIFL и ИФЛА, за запознаването ѝ с осъществявания научноизследователски проект и във връзка с новите ресурси по авторско право за библиотекари – отвореният онлайн курс и наръчника, разработени от изследователите от Харвардския университет и eIFL.

Получихме официално одобрение за популяризирането на тези материали сред българската научна и библиотечна общност, както и за включването им като полезни ресурси в сайта на проекта. Комуникацията ни продължава...

Авторско право за библиотекари: Представяне на ресурсите на EIFL

Благодаря за вниманието!

Доц. д-р Таня Тодорова
dr.tanya.todorova@gmail.com

Рък. катедра „Библиотечен мениджмънт“
Зам. ръководител на ЮНЕСКО междуфакултетска катедра
“ИКТ в библиотечните науки, образованието и културното наследство”

**Университет по библиотекознание и информационни
технологии**